

હજજના અરકાન

પ્રથમ રુક્ન – એહરામ

આ હજજ કે ઉમરા, કે બંને ઈબાદતોમાં દાખલ થવાની નિયત કરવું છે. એહરામના ત્રણ પ્રકારો છે :

કિરાન : એહરામ બાંધતી વખતે હજજ અને ઉમરા બંનેની એક સાથે નિયત કરવી. આ સ્થિતિમાં ‘તલિયા’ કહેતી વખતે હજજ અને ઉમરા બંનેના નામ લેશે. (લબ્જેક હજજ વ ઉમરા)

તમતો : આમાં હજજના મહિનાઓ પહેલા ઉમરાની નિયતથી એહરામ બાંધો. પછી હલાલ થઈ જાઓ, અર્થાતું એહરામ ખોલી નાખો. પછી ८ જીલહજજના દિવસે હજજનો એહરામ બાંધો અને હજજ કરો.

ઇફરાદ : માત્ર હજજની નિયતથી એહરામ બાંધો.

હરમવાસીઓ માટે તમતો અને કિરાનનો એહરામ બાંધવો જાઈજ નથી. આ ત્રણેયમાં કમશા: આ અફજલ (શ્રેષ્ઠ) છે : તમતો, પછી ઇફરાદ, પછી કિરાન.

એહરામના આદાબ (શિષ્ટાચાર) :

એહરામ બાંધવાના આદાબ નીચે મુજબ છે :

- (૧) ગુસ્લ કરવું.
- (૨) વાળ કપાવવા, મૂંછોને કપાવવી, શરીર વગેરેના જરૂરી વાળ (બગલ અને નાભિની નીચેના વાળ)ને સાફ્ કરવા, નખ કાપવા.
- (૩) પુરુષોએ સીવેલા કપડાં ન પહેરવા. એહરામની ચાદરો પહેરવી. સ્ત્રીઓ માત્ર ચહેરો ખુલ્લો રાખશે. હા, પુરુષો સામેથી પસાર થાય ત્યારે ચહેરાને છુપાવી શકે છે.
- (૪) એહરામ પહેલા ખૂશભૂ લગાવવી.
- (૫) દરેક નમાજ પછી ‘તલિયા’ (લબ્જેક...) કહેવું. જ્યારે સવારી પર સવાર થાવ તો ‘તલિયા’ કહો, રસ્તો ચઢતાં અને ઊતરતી વખતે ‘તલિયા’ કહો.

ઇદના દિવસે ‘જમરહ અકબા’ પર રમી જિમાર સુધી ‘તલિયા’ના શબ્દો ધીમે-ધીમે દોહરાતા રહો, તે પછી નહીં.

એહરામ બાંધનાર માટે શું જાઈજ છે ?

- (૧) ગુસ્લ કરવું અને બંને ચાદરો (એહરામના કપડાં) બદલવા. સ્ત્રીઓ માટે ચોટલી ખોલવી અને વાળોમાં

કાંસકો કરવો જાઈજ છે, એ શરતે કે વાળ વગેરે નીચે ન પડે.

- (૨) સ્વી ચામડાના મોજા પહેરી શકે છે.
- (૩) છાંયડામાં ઉભા રહી શકાય છે, જેમ કે છત્રી, શેડ, ટેન્ટ વગેરેનો છાંયડો.
- (૪) આમ તો કોઈપણ સજીવને મારવું પ્રતિબંધિત છે, તેમ છતાં એહરામ પહેરનાર વ્યક્તિ સાપ અને અન્ય ખતરનાક પ્રાણીઓ જેવાં કે વીંછી, હડકાયો કૂતરો, ઉંદર, કાગડો, સમડી વગેરેને મારવું જાઈજ છે.
(મુતાફિક અલયહિ)

એહરામ બાંધનાર માટે શું કરવું નાજાઈજ છે ?

એહરામની હાલતમાં અમુક બાબતો હરામ છે, જેને કરવાથી એહરામ ‘ફાસિદ’ (રદબાતલ) થઈ જાય છે, જેમ કે સંભૂગ, અને અમુક બાબતો એવી છે જે ન કરવી જોઈએ અને જો કોઈ કરી નાબે, તો તેના પર ‘ફિદ્યા’ (મુક્તિ-દંડ) વાજિબ થઈ જશે, તે માટે ચાહે એક બકરો કુરબાન કરે અથવા સાઈઠ ગરીબોને ભોજન કરાવે અથવા ત્રણ રોજા રાખે. આ રીતે તેની હજજ થઈ જશે. તે બાબતો આ મુજબ છે :

- શરીરના કોઈ ભાગના વાળ મુંડવા કે કપાવવા, નખ કાપવા. અલ્લાહ તૂઆલાનો ઈરશાદ છે :

١٩٦ ﴿١١﴾ الْقَرْبَةُ: وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّىٰ بَنِعَ الْهَمَدُي

અનુવાદ : “અને પોતાના માથા ન મુંડવો, જ્યાં સુધી કે કુરબાની પોતાની જગ્યાએ ન પહોંચી જાય.”

(સૂર: બકરહ, આ. ૧૮૬)

- પુરુષોનું સીવેલા કપડાં પહેરી લેવા. સ્વીઓનું હાથમોજા પહેરવા અથવા નકાબ અને બુરખાથી ચહેરો ઢાંકવો. અલબત્ત, નામહરમની હાજરી વખતે સ્વીએ પોતાના દુપદ્ધા વગેરે દ્વારા પોતાનો ચહેરો ઢાંકી લેવો જોઈએ. હજરત આઈશા કુઝ ની રિવાયત છે કે અમે લોકો રસૂલુલ્લાહ કુઝ ની સાથે એહરામની હાલતમાં હતા કે લોકો સવાર થઈને પસાર થતા, તો જ્યારે તેઓ અમારા બરાબર આવતા તો અમારામાંથી દરેક પોતાના ચહેરાઓને ઘૂંઘટમાં છુપાવી લેતા. જ્યારે તે પસાર થઈ જતા તો ઘૂંઘટ હતાવી દેતા. (અબૂ દાઉદ, ઈઞ્ચ માજા)
- કપડાં કે શરીર પર ખૂશભૂ લગાવવી, રંગીન કપડાં પહેરવા, જેનાથી ખૂશભૂ આવે.
- જમીનના જાનવરોનો શિકાર કરવો અથવા બીજાને તેના તરફ ઈશારો કરવો, વધુમાં તેનું માંસ ખાવું, અલબત્ત સમુદ્રી શિકાર ખાઈ શકાય છે. જો કોઈએ એહરામની હાલતમાં જમીનના જાનવરનો શિકાર કરી લીધો તો તેના પર કફફારો અનિવાર્ય છે. એ જ રીતે હરમના વૃક્ષો-છોડ વગેરેને કાપવા પણ હરામ છે.

- નિકાહ કરવા અथવા નિકાહનો સંદેશો આપવો. રસૂલુલ્લાહ ﷺ એ ફરમાવ્યું :

«لَا يَنْكِحُ الْمُحْرِمُ، وَلَا يُنْكِحُ، وَلَا يَخْطُبُ»

અર્થાત्, એહરામ બાંધનાર ન નિકાહ કરી શકે છે, ને તેનાથી નિકાહ કરી શકાય છે અને ન તો નિકાહનો સંદેશો આપી શકે છે. (મુસ્લિમ)

- કામવાસનાની સાથે સ્વીને ચુંબન કરવું કે તેને સ્પર્શ કરવો, બલ્કે એ બધા કાર્યો જે સંભોગ માટે પ્રસ્તાવના બની શકતા હોય, એટલે કે આ આદેશમાં નિર્દ્જનતા અને અશ્લીલતાના એ બધા કૃત્યો અને હરકતો સામેલ થઈ જાય છે કે તેનાથી દૂર રહેવું જોઈએ.

